

Negatīva kredīta procentu likme?

2015. gads finanšu tirgū ienesa jaunu jēdzienu – negatīvā procentu likme. Ko tas nozīmē? Sāksim ar izcelsmi – izsekojot latviešu kapitālistu pirmajiem soļiem, esam manijuši šo vārdu – mana/tava interese. Tas nācis no angļu valodas interest + rate (likme), pārtulkot latviski – mans labums, daļa, tiesa izteikta procentos. Tātad kādam ir nauda, kurš to aizdod otram pret zināmu labumu. Biznesā – nav labuma, nav aizdevuma, jo ir taču risks aizdoto naudu neatgūt. Pērn medijos

esam bieži dzirdējuši, ka vairāku valstu centrālās bankas pazemina likmes, un jau gada vidū vairāku mēnešu starpbanku darījumu EURIBOR* jeb likme bija negatīva. Labums ar negatīvu zīmi – kā tas var būt? Turklāt EURIBOR ir daļa no eiro valūtā ņemto hipotekāro kredītu atmaksas kopējās procentu likmes. Tas liek aizdomāties ikvienam hipotekārā kredīta ņēmējam. Vai tas nozīmē, ka man par kredītu nebūs procenti jāmaksā? Varbūt banka man pat piemaksās?

EURIBOR svārstības ietekmē tikai daļu darījumu

Pirmkārt, šādas tendences tirgū maz skars tos, kam ir fiksētā procentu likme par kredītu, jo tā ir noteikta ilgākam laikposmam vai pat visam kredīta termiņam, un šādas tirgus svārstības to neietekmē. Savukārt mainīgā procentu likme, ja, tā sastāv no mainīgās starpbanku likmes (EURIBOR – eiro, LIBOR – ASV dolāriem) un bankas labuma jeb nemainīgās bankas pievienotās papildu likmes par jums izsniegto kredītu. Krītas EURIBOR, samazinās jūsu kopējie procentu maksājumi par kredītu un, visticamāk, arī ikmēneša maksājums. Jāņem vērā gan, ka šī kopīgā mainīgā likme, tāpat arī mēneša maksājums nesvārstās līdzdi ikdienas ziņām par procentu likmes krišanos starpbanku tirgū, tas tiek pārskatīts parasti reizi trijos vai sešos mēnešos – atkarībā no jūsu kredītīguma noteikumiem.

Piemēram, ja EURIBOR ir trīs burkāni + bankas pievienotā interese jeb likme ir četri burkāni, tad bankai katru mēnesi procentos jāsamaksā septiņi burkāni. Pēkšņi EURIBOR nokrīt līdz nullei un/vai zemāk un tā turas tik ilgi, ka ir iemesls pārreķināt jūsu ikmēneša maksājumu. Un tagad kredīts jāmaksā vairs tikai četrus burkānus apmērā jeb t. s. bankas interese.

Vai EURIBOR var nokrist tik zemu mīnusus, lai "noēstu" arī visus četrus bankai paredzētos burkānus? Teorētiski jā, taču praktiski maz ticams, ka gaidāms tik liels EURIBOR kritums un ka

tas vēl noturētos tik ilgi, kamēr bankas pārrēķina maksājumus. Ja notiek, tad rodas nākamais jautājums – vai tad banku biznesam zudusi jēga, jo nav intereses? Lai izsargātos no šādiem negaidītiem notikumiem, daudzas bankas ir iekļāvušas kredītīgumos nosacījumu, ka EURIBOR, neskatoties uz tirgus svārstībām, kopīgās klienta likmes aprēķinā nekad nevar būt zemāka par 0%. Tātad, ja EURIBOR saskaņā ar šādu līgumu vienmēr ir vismaz nulle, tad klientam ir mazāki maksājumi, taču banka saņem savu artavu jeb pievienoto likmi, kuru "neapēd" negatīvais EURIBOR. Mēģinot izprast mūžīgās finanšu tirgus šūpoles, kuras šajā ekonomikas ciklā ir izdevīgas kredītu ņēmējiem, der atcerēties, ka arī EURIBOR mīnusa zīmē nav uz mūžīgiem laikiem. Proti, šodien ietaupām, bet parīt, iespējams, jau maksājam vairāk par savu kredītu nekā sākumā minētie septiņi burkāni.

NULLES depozīti

Zemo likmju laikā pārlietu daudz nevar nopelnīt arī par saviem noguldījumiem komercbankās. Daudzi iesauksies – nu jau pat procenti netiek piedāvāti! Labi, varam neslēgt mazliet ierobežojošo termiņdepozīta līgumu un turēt savu brīvo naudu kā konta atlikumu, jo gudri ļaudis saka – pat tad, ja jūsu peļņas likme noguldījumam bankā ir 0%, var uztvert tā, ka nauda glabājas drošā vietā kā seifā. Un, starp citu, seifu īre nekur nav bez

maksas. Turklāt nauda bankas kontā ir ērti izmantojama, i-bankā Tu jebkurā brīdī to vari pārskaitīt draugam otrā pasaules malā, ko nevari izdarīt ar naudas krājumiem mājas veļas skapī. Un ja nu kas notiek ar banku, tad valsts Tev katrā bankā garantē visu noguldījumu jeb konta atlikumu līdz pat 100 000 EUR. Tā teikt, tāds 100% apdrošināts seifs. Sanāk, ka 0% likme noguldījumiem bankās mūsdienās patiesībā nemaz nav pilnīga nulle.

Nesen FKTK bargi sodīja ar divu miljonu eiro naudas sodu AS "PrivatBank", atlaida un sodīja arī tās valdi. Tagad lasām, ka policija sākusī izmeklēšanu par šo amatpersonu darbību. Kas draud šai bankai?

Ruta Vucāne Rīgā

AS "PrivatBank" un tās bijušie valdes locekļi saņēma sodu, jo apmēram divu gadu laikā pietiekami neveica dažu klientu izpēti un pieļāva darījumus ar nelegāli iegūtu naudu. Taču soda sankcijas neietekmē bankas ik-

dienas darbību un esošo klientu apkalpošanu – banka pilda savas saistības un sniedz pakalpojumus, jo soda mērķis nebija apgrūtināt bankas darbību. Gluži otrādi – panākt, lai banka nepieļauj šādus pārkāpumus turpmāk. Pašlaik AS "PrivatBank", saskaņojot ar FKTK, jau ir iecelti trīs jauni valdes locekļi, bet valdes priekšsēdētāja kandidatūra tiek vērtēta. Banka ir apņēmusies veikt FKTK uzraudzībā visu nepieciešamo procesu pilnveidi, novērst trūkumus un turpināt darbu jaunā kvalitātē.

Jautājiet par tematiem saistībā ar finanšu pakalpojumiem –
FKTK eksperti jums atbildēs šajā slejā!